

**PASTATAS M. JANKAUS G. 12 ŠILUTĖS M., ŠILUTĖS R. SAV.
(u. Nr. 8894-0004-3028, žymėjimas plane 1L2p)**

Planinė situacija

Šilutės miesto istorinės urbanistinės struktūros požiūriu pastatas stovi buv. Žibų gyvenvietės, 1910 m. prijungtos prie Šilokarčemos, teritorijoje (*Sembritzky J. und Bittens A. Geschichte der Kreises Heydekrug, Memel, 1920, S. S. 277; 4*), yra *Šilutės miesto istorinės dalies* (u. k. 12331, U45) teritorijoje.

Pastato istorinė aplinka

Pastatas stovi buv. Žibų gyvenvietės šiaurės rytų dalyje. Žibai kaip atskira gyvenvietė (kaimas) vystėsi nuo XVI a., buvo jungiamąja dalimi tarp Šilokarčemos ir Verdainės (kitos dvi Šilutės teritorijoje išikūrusios gyvenvietės). Žibai dominuojančios ūkinės funkcijos neturėjo, vyravo gyventojai amatininkai. XX a. pr. Žibų šiaurės rytų dalyje susiklostė radialinis planas, kurio pagrindinės linijos – plentas ir šiaurės- pietų kryptimi einantis buv. Šilo kaimo pagrindinis kelias, atitinkantis dab. M. Jankaus gatvę. Prie jo erdviose sklypuose kūrėsi stambesni pirkliai. Prie šių linijų susiklostė tankus apstatymas. Nuo plento į šiaurės rytus link geležinkelio susiformavę kelios gatvelės XX a. pradžioje buvo apstatytos pavienėmis sodybomis. Tokia Žibų planinė struktūra išliko iki XX a. septintojo – aštuntojo dešimtmečių. Žibuose XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje statyta daug gyvenamųjų mūrinių 1–2 a. puošniais fasadais pastatų. 1910 m. Žibų gyvenvietė oficialiai prijungta prie Šilokarčemos (*Sembritzky Johannes und Bittens Arthur, Geschichte der Kreises Heydekrug, Memel, 1920, S. 277*).

Žibuose vyravo lenktos gatvės, uždaros gatvių perspektyvos, pastatų architektūros įvairovė. Per Pirmąjį pasaulinį karą Žibų apstatymas beveik nenukentėjo. Kaip rodo karo metų nuotraukos, Princo Joachimo g. jau buvo beveik vientisai susiformavusi. Aukštesni pastatai statyti Žibų centre, prie Tilžės – Štokmano (dab. M. Jankaus) g., palei Princo Joachimo, Zudermano gatves, kur kūrėsi Šilokarčemos administracinės, komercinės įstaigos. Prie Lietuvininkų, Tilžės ir M. Jankaus g. statyti sublokuoti po 2-3 pastatai, arba formuotas perimetrinis apstatymas su erdviais pravažiuojimais tarp jų. Ūkinės ir kitos paskirties kiemo statiniai išdėstomi palei posesijų ribas (*Miškinis Algimantas, Šilutė// Lietuvos TSR urbanistikos paminklai, Nr. 11, Vilnius, 1988, p. 50, 58*).

M. Jankaus gatvė XX a. pirmoje pusėje vadinta Štokmano gatve (Stockmanns Strasse). Spėjama, taip pavadinta kažkokio Gumbinės provincijos valdybos pareigūno garbei. Nuo pokario sovietmečiu – M. Melnikaitės gatvė. (*Jakštas Petras, Senieji Šilutės gatvių pavadinimai, mašinraštis, l. 7, 10, 11. – Šilutės muziejaus (ŠM) fondai*). M. Jankaus pavadinimas gatvei suteiktas po nepriklausomybės atkūrimo.

Datavimas

Statytas XIX a. pabaigoje – XX a. pradžioje. Užfiksuotas 1898–1902 m. atvirlaiškyje. 1912 m. žemėlapyje pažymėtas. Statytojas – savininkas *Alfred Schlenther* (*Genienė Zita, Istoriniai tyrimai, II dalis/ Šilutės miesto centrinės dalies regeneracijos projektas, l. nenumėruoti; UAB „Klaipėdos projektas“ rinkinys, f. V, b. 158 KL*).

Adresavimas, savininkai

XX a. pirmoje pusėje adresuotas Štokmano g. (Stockmanns Str.) 10. XX a. pirmoje pusėje savininkas – *Alfred Schlenther*. Jis iš pradžių vertėsi prekyba, vėliau prieškarium – butų nuoma (*Genienė Zita*). 1898–1902 m. datuojamame atvirlaiškyje pastatas įvardintas kaip Specialiųjų komisijų pastatas (Special-Commissions-Gebäude).

1912 m. adresų knygoje pastato Stockmannsstr. 10 savininku nurodytas Alfred Schlenther, gyventoju – B. Schlenther (*interneto prieiga https://wiki.genealogy.net/Heydekrug/Bewohner#Adre.C3.9Fbuch_1912*).

1942 m. duomenimis, savininkas – *Alfred Schlenther*. Gyventojai (butų nuomininkai): darbininkė Bethke Katarina; mokesčių inspektorius Beutler Karl; mokesčių įstaigos pareigūnas Gerike Otto; stoties (geležinkelio?) darbuotojas Haeler Wilhelm; darbininkai Jogschies Albert ir Jogschies Bruno; pensininkas

Jurgeleit George; pardavimų asistentas Klumbies Erich; našlė Klumbies Marie; elektrikas Kröhnert (Kroehnert) Erich; pardavėja Loh Selma; be profesijos – Lotzmann, Wilhelmine; SA karininkas Pankiewitz Otto; pats savininkas Schlenther Alfred; Schmidt Bernhard, siuvėja (?) *Schmidt, Marie, našlės* Schmidt Johanne ir Storost, Marie ([interneto prieiga](https://wiki.genealogy.net/Stockmannstra%C3%9Fe_in_Heydekrug#Haus_Nr.10) https://wiki.genealogy.net/Stockmannstra%C3%9Fe_in_Heydekrug#Haus_Nr.10).

1943 m. duomenimis, savininkas – tas pats, gyveno namo savininkas ir 18 butų nuomininkų (*Einwohnerbuch für die Stadt und Landkreis Heydekrug, Ausgabe 1943*).

Po karo pastatas nacionalizuotas. Iš pradžių pokaryje jame veikė medicinos seserų kursai. 1959 m. atidarytas tuberkuliozinis dispanseris, vėliau perorganizuotas į ligoninę (*Genienė Zita*).

Duomenys apie sklypą, pastatą

Sklypas. Apie apstatymo pradžią duomenų nėra. Vieta galėjo būti apstatyta jau XVIII–XIX a.

Pastato architektūra (gatvės fasadas) nedaug pakito. Kapitaliai remontuojant pastatą, keičiant jo paskirtį ir planinę struktūrą, šiek tiek supaprastintas fasado dekoras, vietoje dviejų tūrinių stoglangių prie centrinio frontono stogo plokštumoje įrengti „velux“ tipo stoglangiai. Kiemo pusėje buvo įrengtas masyvus tūrinis stoglangis mansardos apšvietimui. Pakeisti visi mediniai langai į plastiko gaminius, imituojant langų skaidymą. Kieme stovintis ūkinis pastatas statytas XX a. pirmoje pusėje, rekonstruotas ir pritaikytas komercinei paskirčiai, jam suformuotas atskiras žemės sklypas M.Jankaus g. 14.

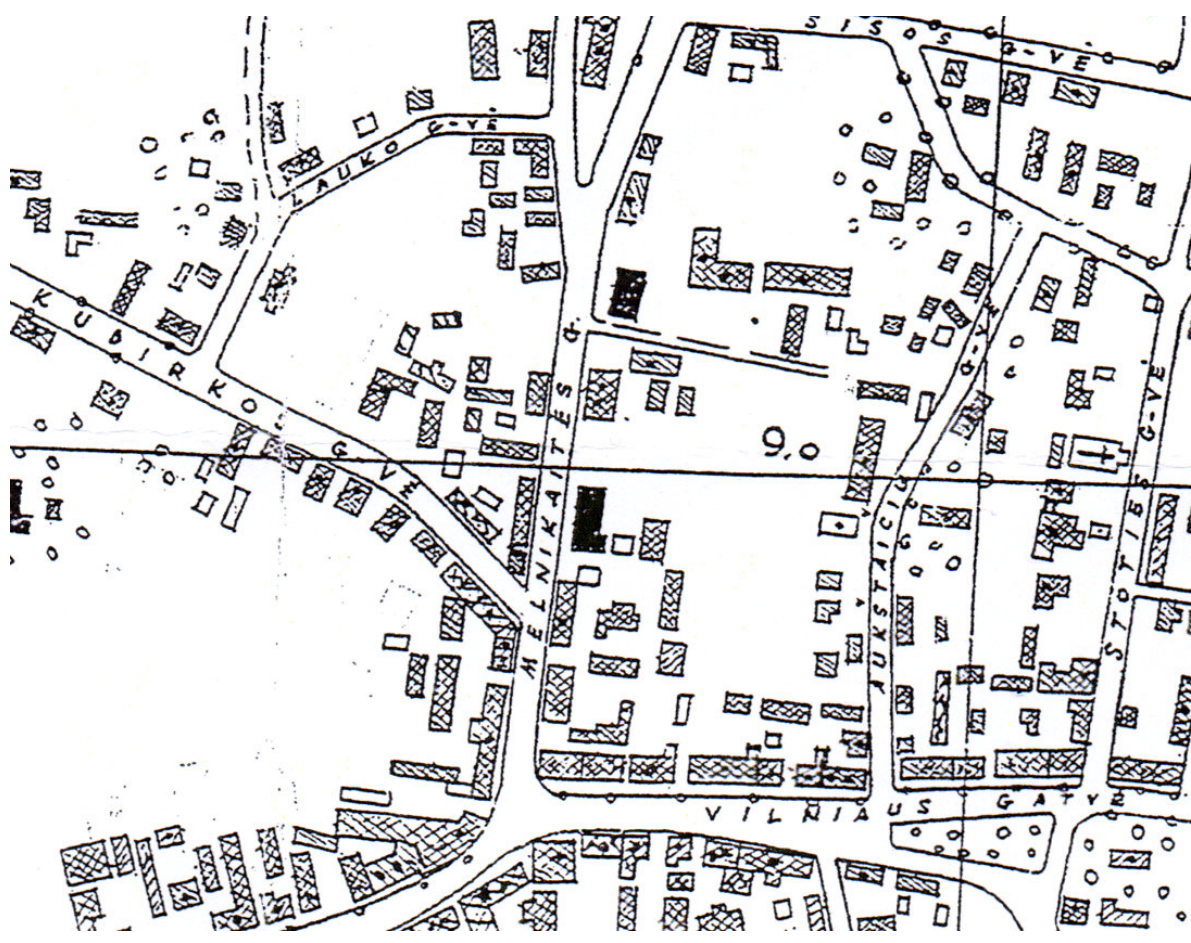
Pastatas M. Jankaus g. 12 neoklasicizmo stiliaus mūrinis, 2 a. su pusrūsiomis ir mansardomis. Puošnus pagrindinis fasadas dekoruotas rustų imitacija, horizontaliomis traukomis, aukštus skiria dekoratyvinis frizas. Langai dekoruoti apvadais, II a. langai papuošti trikampaiais sandrikais. Fasadas simetriškos kompozicijos, centre nedidelis rizalitas ir neoklasicistinių formų frontonas.

1944 m.
vokiečių
karinio
topografinio
žemėlapio
Heydekrug
0694,
fragmentas

1943 m. Šilutės
m. plano
schemos
padidinta
ištrauka.

Kopija iš:
Genienė Z.

1941 m.
išleisto, 1956
m. patikslinto
Šilutės miesto
plano, M
1:5000,
fragmentas

VALST. STATYBOS IR ARCHITEKTŪR.
REIKALŲ K-TO KLAIPĖDOS TARPRAJON.
SKYRIAUS
GAMYBINĖ GRUPĖ

ŠILUTĖS
MIESTO
~ PLANAS ~

M - 1:5000

ŠILUTĖS MIESTO PLANAS
M-1:5000 IŠLEISTAS 1941 METAIS PATIKSLINTAS VIETOJE
HAUDOJAMŲ INVENTORIZACIJOS GATVIŲ IR KVARTALŲ PLANAS
PLANO TIKSLINO 1956 M. (G. ALVELE)
BRAIŽĖ 1956 M. (LADAKAUSKAS)

NKP atestatas Nr. 0547